

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-192/20 - 1

Kohtuasi C-192/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

5. mai 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Krajský súd Prešov (Prešovi maakonnakohus, Slovakkia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

9. märts 2020

Apellant:

Prima banka Slovensko, a.s.

Vastustaja:

HD

[...]

KOHTUMÄÄRUS,

Krajský súd v Prešove (Prešovi maakonnakohus) kohtuasjas, milles on tegemist apellandi **Prima banka Slovensko, a.s.**, asukoht [...] [aadress] [...] Žilina [...] [registreerimisnumber] kaebusega vastustaja **HD**, [...] elukoht [...] [aadress] [...] Hradisko, vastu **5 083,79 euro suuruse summa** koos intressiga ja kohtukulude **tasumise nõudes** vastavalt apellatsioonkaebusele, mille apellant on esitanud Okresný súd Kežmarok (Kežmaroki piirkondlik kohus) 29. septembri 2019. aasta otsuse [...] [kohtuasja number] peale

määrab:

vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Civilný sporový poriadok) § 162 lõike 1 punktile c peatada menetlus ja esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

ET

1. Kas direktiivi 93/13 ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (edaspidi „direktiiv 93/13“) ja eelkõige selle direktiivi artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 koostoimes Euroopa Liidu Kohtu otsuses liidetud kohtuasjades C-96/16 ja C-94/17 antud tõlgendusega tuleb tõlgendada nii, et **sellega on vastuolus** niisugune õigusnorm nagu tsiviilseadustiku (Občiansky zákonník) § 54 lõikes 1 ette nähtud kaitse raamsäte, mis ei võimalda lepinguga tarbija olukorda halvendada võrreldes õigusnormidega, mis näevad tarbija poolt laenu tagasimaksmisega viivitamise korral ette järgmised krediidiandja õigused:

- krediidiandja õigus viivisele valitsuse määrusega piiritletud määras;
- krediidiandja õigus kohaldada tarbija suhtes muid sanktsioone, mille suurus koos viivisega on piiratud laenujäägi põhisummaga;
- krediidiandja õigus kahjuhüvitisele juhul, kui krediidiandjale tekitatud kahju on suurem kui viivis, st õigus piiramata suurusega hüvitisele vastavalt kahju tegelikule suurusele.

2. Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, on Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 38 ette nähtud tarbijakaitse kõrge tasemega ja ELTL artikli 4 lõikega 2 ja artikli 169 lõikega 1 vastuolus see, et tarbija on lepinguliste kohustuste täitmise [lk 2] viivituse eest kohustatud krediidiandjale maksuma kindlasummalist hüvitist, mitte hüvitama krediidiandjal tekkinud tegeliku kahju, juhul kui tegelik kahju on kindlasummalisest hüvitisest väiksem?

Põhjendus

I. Asjaolud

1. HD on ainus palgasaaja neljaliikmelises perekonnas (elukaaslane ja kaks alaealist last). Pärast lapse sündi oli HD ainus sissetulek ajutine sotsiaalkindlustushüvitis lapse sünni puhul (rasedus- ja sünnitushüvitis) 746 eurot kuus. See oli HD ainus sissetuleku allikas ja seda maksti kuni 2019. aasta oktoobrini. Pärast sotsiaalkindlustushüvitise maksmise lõppu eeldas HD, et hakkab saama palka töötasu alammääraga 550 eurot.
2. HD ei suutnud tagasi maksta laene, millega seotud igakuine kulu oli umbes 500 eurot. Võlgade tagasimaksmiseks võttis HD Prima Banka Slovensko, a.s-ilt (edaspidi „pank“) uue laenu, mis on käesoleva menetluse ese. Pank andis 17. juunil 2016 HD-le 5 700 euro suuruse tarbijalaenu (edaspidi „laen“) intressiga 7,90%, mille HD kohustus tagasi maksuma 96 kuumaksega – iga kuumakse 80,68 eurot.
3. HD maksis laenu tagasi kuni 2017. aasta augustini, ent 2017. aasta septembris tasus ta vaid osa kuumaksest. HD tasus kokku 1 162,60 eurot, millest pank arvestas laenu tagasimaksmisena 616,21 eurot.

4. Lepingu rikkumise tõttu teatas pank 28. detsembril 2017, et võlg on muutunud enne tähtaja lõppu sissenõutavaks (default). Pank teatas HD-le, et viimane peab kogu laenu korraga tagasi maksma, ning esitas seejärel HD vastu hagi, nõudes:
- I. laenujäägi põhisummat 5083,79 eurot,
 - II. laenu enne tähtaja lõppu sissenõutavaks kuulutamiseni tasumata jäänud intressi 137,80 eurot,
 - III. viivist 2,21 eurot kuni laenu enne tähtaja lõppu sissenõutavaks kuulutamiseni;
 - IV. 5% trahviintressi 5 083,79 euro suuruselt laenujäägi põhisummalt ajavahemiku eest, mis jääb võla enne tähtaja lõppu sissenõutavaks kuulutamise ja laenu täies ulatuses tagasimaksmise vahele;
 - V. kindlustuskulusid 3,96 eurot;
 - VI. 5% viivist intressilt 137,80 [eurot] ajavahemiku eest, mis jääb võla enne tähtaja lõppu sissenõutavaks kuulutamise ja laenujäägi tagasimaksmise vahele;
 - VII. **7,90% lepingujärgset intressi 5 083,79 euro suuruselt laenujäägi põhisummalt ajavahemiku eest, mis jääb laenu viivitamatult sissenõutavaks kuulutamise ja laenujäägi täies ulatuses tagasimaksmise vahele.**
5. Okresný súd Kežmarok (Kežmaroki ringkonnakohus, edaspidi „ringkonnakohus“) rahuldab hagi peamises osas ja mõistis HD-lt panga kasuks välja punkti 4 I, II, III, ja IV alapunktis nimetatud summad. [lk 3]
6. Ringkonnakohus jättis aga hagi rahuldamata punkti 4 VI ja VII alapunkti osas.
7. Ringkonnakohus ei mõistnud panga kasuks välja **lepingulist intressi määraga 7,90% 5 083,79 euro suuruselt laenujäägi põhisummalt ajavahemiku eest, mis jääb 28. detsembri 2017. aasta ja laenujäägi täies ulatuses tagasimaksmise vahele.** Ringkonnakohus põhjendas selle intressi välja mõistmata jätmist sisuliselt sellega, et seaduse kohaselt on krediidiandjal pärast võla sissenõutavaks muutumist (enne tähtaja lõppu sissenõutavaks kuulutamist) õigus nõuda ainult viivist (tsiviilseadustiku § 517 lõige 2) ja seda käsitlust toetab nii Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) kui ka Ústavný súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohus) praktika [...] [kohtuasja number]. Lisaks viitas ringkonnakohus asjaolule, et ühes teises kohtumenetluses on kohus teinud nüüdseks juba jõustunud kohtuotsuse, mille kohaselt pangaga sõlmitud lepingu samasugune tingimus, mis kohustab tasuma lisaks viivisele ka intressi (edaspidi „intressi kumuleerumine“), tunnistati ebaõiglaseks lepingutingimuseks, mistõttu oli pangal tsiviilseadustiku § 53a alusel keelatud edaspidi seda kohaldada.

8. Pank esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse ja palus apellatsioonikohtul rahuldada tema nõue ajavahemiku osas, mis järgnes võla enne tähtaja lõppu sissenõutavaks kuulutamisele, lisaks viivisele ka lepingujärgse intressi osas. Pank viitas eelkõige Euroopa Liidu Kohtu (edaspidi „Euroopa Kohus“) otsusele liidetud kohtuasjades C-96/16 ja C-94/17, milles Euroopa Kohus viitas intressi eesmärgile, milleks on tasu raha kasutamise eest kuni selle tagasimaksmiseni.
9. Euroopa Kohtu otsus, milles anti vastus Hispaania kohtu esitatud eelotsuse küsimusele (C-96/16 ja C-94/17), on tinginud selguse puudumise tõlgendamisel. Seda olulisem on, et apellatsioonikohtus teeb vahet ühelt poolt tasuna toimival (kokku lepitud) intressil kui krediiditeenuse hinnal ja teiselt poolt seadusjärgsel viivisel kui sanktsioonil ja osalisel hüvitusel. Võrreldes Hispaania õiguskorraga on Slovaki Vabariigi õiguses võlgnevuse tasumisel viivitamise korral võlgniku suhtes kohaldatavad sanktsioonid reguleeritud teisiti. Slovaki õigus reguleerib sõnaselgelt võla sissenõutavaks muutumise tagajärgi, mille hulka kuuluvad 1. viivis, 2. kahjuhüvitis, 3. muud sanktsioonid (näiteks lepingujärgsed sanktsioonid), 4. kõigi liidetud sanktsioonide ülempiir ja 5. keeld kalduda kõrvale tavapärasest õiguslikust regulatsioonist tarbija kahjuks.

II. Slovaki õigusnormid

10. Tsiviilseadustiku § 54 lõige 1 [...] [lõike number] näeb ette, et **tarbijaga sõlmitud lepingus sisalduvates tingimustes ei või selle seadustiku sätetest tarbija kahjuks kõrvale kalduda**. Eelkõige ei saa tarbija ette loobuda õigustest, mis on tal selle seadustiku või tarbijat kaitsvate erisätete alusel, ega muul viisil halvendada oma lepingujärgset olukorda.
11. Äriseadustiku (Obchodný zákonník) § 503 lõike 1 [...] [lõike number] kohaselt **tekib intressi maksmise kohustus samal ajal kasutatud vahendite tagasimaksmise kohustusega**. Kui käsutusse antud rahaliste vahendite tagasimaksmise tähtaeg on pikem kui üks aasta, tuleb maksta intressi iga kalendriaasta lõpus. Kui tagasi tuleb maksta käsutusse antud rahaliste vahendite ülejäänud osa, tuleb tasuda [lk 4] ka intress sellelt osalt.
12. Tsiviilseadustiku § 517 lõige 2 näeb ette, et „[r]ahalise võlgnevuse tasumise viivituse korral on võlausaldajal õigus nõuda võlgnikult lisaks kohustuse täitmisele ka viivist, kui võlgnik ei ole selle seaduse alusel kohustatud tasuma viivitustasu; viivise ja viivitustasu määr nähakse ette rakendusaktis.“
13. Tsiviilseadustiku § 519 kohaselt ei ole piiratud võlausaldaja õigus saada hüvitist võlgniku viivitusest põhjustatud kahju eest; siiski võib rahalise võlgnevuse tasumisega viivitamise korral nõuda kahju hüvitamist ainult niivõrd, kui võrd kahju ei kata viivis ja viivitustasu.
14. Valitsuse määruse nr 87/1995 Zz. näeb ette järgmist.

§ 3 Viivise määr on viie protsendipunkti võrra suurem Euroopa Keskpanga baasintressimäärast [...] [joonealune viide], mis kehtib rahalise võlgnevuse tasumisega viivitamise esimesel päeval.

§ 3a

(1)

Kui tarbijaga sõlmitud lepingu ese on teatava rahasumma tarbija käsutusse andmine, ei tohi sanktsioonid, mida tarbija poolt rahasumma tagasi maksmisega viivitamise eest võib kohaldada, kokku ületada sellekohase erisätte [joonealune viide] alusel viimati avaldatud krediidi kulukuse aastamäära keskmist väärtust, enne kui viivitus on üle 10 protsendipunkti aastas, kuid mitte rohkem kui kolm korda suurem kui käesolevas valitsuse määruses ette nähtud viivis; määrava tähtsusega on sama tarbijakrediidi liigi krediidi kulukuse aastamäär.

(2)

Lõikes 1 sätestatud sanktsioonid on viivis, leppetrahv ja mis tahes muu hüvitis, mida tarbija peab rahaliste vahendite tagasimaksmise viivituse korral tasuma.

(3)

Kui lõike 1 alusel määratav sanktsioon saavutab käsutusse antud rahaliste vahendite väärtuse, ei või tarbija poolt rahaliste vahendite tagasimaksmise viivituse eest ette nähtud sanktsioon ületada käesolevas valitsuse määruses ette nähtud viivist.

15. Tsiviilseadustiku § 53a [...] [lõike number] on sätestatud, et kui kohus tuvastab, et õiguspäraselt sõlmitud tarbijalepingu teatav tingimus, mille sisu ei ole tarbija tegelikult saanud mõjutada, või tüüptingimustes kavakindlalt kasutatud tingimus on kehtetu, kuna see on ebaõiglane, või kui kohus on keeldunud tuvastamast ettevõtja õigust hüvitisele sellise tingimuse tõttu, on ettevõtja kohustatud lõpetama selle või samasisulise tingimuse kohaldamise kõigi tarbijalepingute puhul. Ettevõtjal on samasugune kohustus ka siis, kui kohus on sellise tingimuse tõttu mõistnud ettevõtjalt tarbija kasuks välja alusetu rikastumise teel saadu, kahju hüvitamise või sobiva rahalise hüvitise. Sama kohustus kehtib ka ettevõtja õigusjärglase [lk 5] suhtes.

III. Euroopa Liidu õigus

16. Direktiivi 93/13 põhjenduses 13 on märgitud:

„eeldatakse, et liikmesriikide [õigus- või haldusnormid], millega vahetult või kaudselt määratakse kindlaks tarbijalepingute tingimused, ei sisalda ebaõiglasi tingimusi; seetõttu tundub, et käesoleva direktiiviga ei ole vaja reguleerida tingimusi, mis tulenevad kohustuslikest õigus- või haldusnormidest või

rahvusvahelistest konventsioonidest, millega liikmesriigid või ühendus on ühinenud; sõnastus „kohustuslikud [õigus- või haldusnormid]“ artikli 1 lõikes 2 hõlmab ka lepinguosaliste suhtes seadusega ette nähtud korras kohaldatavaid eeskirju, kui ei ole kokku lepitud teisiti; [Väljendi „põhikirjasätted või õigusnormid“ asemel on siin ja edaspidi kasutatud täpsemat vastet „õigus- ja haldusnormid“.]“

Direktiivi artiklis 1 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis käsitlevad ebaõiglasi tingimusi müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingutes.

Lepingutingimused, mis põhinevad [õigus- ja haldusnormidel] ning nende rahvusvaheliste konventsioonide sätetel või põhimõtetel, millega liikmesriigid või ühendus on ühinenud, eelkõige transpordi valdkonnas, ei kuulu käesoleva direktiivi reguleerimisalasse.“

Direktiivi artikli 3 lõigetes 1 ja 3 on ette nähtud:

„Lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat.

Lisa sisaldab soovituslikku ja mittetäielikku loetelu tingimustest, mida võib pidada ebaõiglasteks.“

Sama direktiivi artikli 4 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Ilma et see piiraks artikli 7 kohaldamist, võetakse lepingutingimuse hindamisel arvesse lepingu sõlmimise objektiks oleva kauba või teenuse laad ning viidatakse lepingu sõlmimisel kõigile sellega kaasnevatele asjaoludele ning kõigile teistele kõnealuse või muu lepingu tingimustele, millest see sõltub.“

Direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 kohaselt:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on oma siseriiklike õigusaktide alusel tarbijaga sõlminud, ei ole tarbijale [lk 6] siduvad ning leping on kõnealustel tingimustel lepinguosalistele jätkuvalt siduv ainult juhul, kui seda on võimalik jätkata nii, et see sisaldab ebaõiglasi tingimusi.“

Sama direktiivi artikli 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.“

Direktiivi artiklis 8 on sätestatud:

„Liikmesriigid võivad käesoleva direktiivi reguleerimisalas vastu võtta või säilitada asutamislepingule vastavad rangemad sätted, et tagada tarbijate kaitstuse kõrgem tase.“

Nimetatud direktiivi lisa punkti 1 alapunktis e on selle direktiivi artikli 3 lõikes 3 viidatud tingimuste hulgas mainitud tingimused, mille eesmärk või tagajärg on „ülemäära suure hüvitussumma nõudmine tarbijalt, kes ei täida oma kohustust“.

IV. Eelotsuse küsimused

Esimene eelotsuse küsimus

17. Slovakkia õiguse kohaselt on võlausaldajal õigus nõuda võlgnikult (sealhulgas võlgnikult, kes on tarbija) viivist määraga, mille määrab kindlaks valitsus vastavalt valitsevale majanduslikule olukorrale (1). Kui võlausaldajal on tekkinud kahju, mis on viivisest suurem, on tal õigus kahju hüvitamisele. Kui võlausaldajal on tekkinud kahju, siis tema õigus kahju hüvitamisele ei ole seadusega piiratud. Ainus piir on **tegeliku** kahju suurus. **Seadus näeb siiski ette, et kahjuhüvitisest arvatakse maha viivis, millel on kindlamääralise minimaalse kahjuhüvitise funktsioon**, ja (viivise) kindlamääralisus on aktsepteeritav põhjusel, et viivisel kui õiguse instrumendil on samal ajal ka sanktsiooni funktsioon.
18. Kohus märgib, et eelmises punktis nimetatud võlausaldaja õigused kuuluvad võlausaldajale seaduse alusel ja ka siis, kui neis ei ole kokku lepitud. Seega tagab seadus võlausaldajale tarbija viivituse korral kahju **täieliku** hüvitamise, kuid keelab samal ajal tarbijavaidluste puhul tarbija õigusliku olukorra halvendamise lepinguga.
19. Lisaks õigustele, mis tulenevad seadusega piiritletud sanktsiooni- ja hüvitamismehhanismist, tugineb pank siiski Euroopa Kohtu otsusele liidetud kohtuasjades C-96/16 ja C-94/17 ning kohaldab samal ajal nii viivist kui ka lepingujärgset intressi **[lk 7]**, väites, et intressi tuleb tasuda kuni raha tagasimaksmiseni. Seda toetab lähtekoht, et võlgnik kasutab raha ja seega peab ta maksma intressi. Seoses sellega tekkis tõlgendamisprobleem, mille tõttu esitas kohus eelotsuse küsimuse.
20. Ei ole kahtlust, et kui tarbija raha tagasi ei maksa, peab ta kandma viivitusega seotud kulud. Nagu kohus on juba märkinud, tuleneb Slovaki õigusest võlausaldaja õigus sellele, et raha tagasi maksmata jätmisest tingitud kulud hüvitatakse **täielikult**, ning samuti õigus sanktsioonile (viivis). Lepingujärgne intress raha kasutamise eest vastab siiski **teenuse hinnale** ja Slovakkia õiguses on kohustus tasuda toote hind ka pärast kokkulepitud perioodi lõppemist ette nähtud ainult ühe lepingu liigi puhul, nimelt äritegevuse raames toimuva vallasvara üürilepingu korral (2).

21. Mis puudutab laene, siis ei käsitle tsiviilseadustik sõnaselgelt võimalust maksta tasu teenuse eest ka pärast kokkulepitud raha kasutamise perioodi lõppemist. Lisaks kahju hüvitamisele näevad õigusnormid ette üksnes viivise maksmise, ja ühtlasi on valitsuse määrusega kehtestatud viivise ülemmäär. Lepingujärgne intress on selle õigusnormidega kehtestatud piiriga vastuolus.
22. Kohus ei saa jätta käsitlemata küsimust intressi ja viivise kumuleerumise tagajärgede kohta ega küsimust, kas selline kumuleerumine võib rikkuda liikmesriigi õiguses ette nähtud sanktsioonimehhanismi tervikuna.
23. Võlausaldajal on võimalik kasutada ka muid sanktsioone, näiteks leppetrahvi, kuid pärast seda, kui kõigi sanktsioonide kogusumma ulatub võla põhisummani, on võlausaldajal õigus nõuda üksnes viivist (3).
24. Slovaki õiguses on seega ette nähtud, et võlausaldajale hüvitatakse täielikult kahju, mida ta kandis seetõttu, et tarbija rikkus lepingut. Õigusnormides on sama kord ette nähtud kõigi rahaliste nõuete võlausaldajate suhtes, näiteks nõuete suhtes, mis tulenevad töövõtulepingust, üürilepingust ning tarbijakrediidilepingust ja muudest lepingutest. Mis puudutab viivist, siis tsiviilseadustik ei anna pankadele ja teistele laenuandjatest ettevõtjatele mingeid eeliseid võrreldes teiste isikutega, kellel on rahalisi nõudeid.
25. **Seadus keelab tarbija olukorra lepingujärgse halvendamise võrreldes tsiviilseadustikust tuleneva õigusliku olukorraga (tsiviilseadustiku § 54 lõige 1).**
26. Ei ole kahtlustki, et peale seaduses ette nähtud sanktsioonimehhanismi, mis näeb ette võlausaldajale tekitatud kahju täieliku hüvitamise, ulatub täiendav koormus, täpsemalt lepingujärgne intress (intressi kumuleerumine) juba väljapoole seaduses ette nähtud raamistikku ning halvendab tarbija olukorda, mis aga on tsiviilseadustiku § 54 lõike 1 kohaselt keelatud
27. Kui jätta arvestamata Slovakkia õigusnormidega ja tugineda üksnes kohustusele maksta lisaks intressile ka viivist, oleks tarbija kohaldatava õiguse seisukohast äärmiselt ebaõiglases olukorras. **Nimelt oleks võlausaldajal siis [lk 8], kui ta laenu ühepoolset enne tähtaja lõppu sissenõutavaks kuulutab, lisaks kõigile lepingust tulenevatele õigustele, sh intress, õigus lisada intressile ka viivise ja muud sanktsioonid ning samuti nõuda kahju hüvitamist Teisest küljest ei saaks tarbija lepingulistest eelistest mingit kasu.**
28. Lepingus sisalduvate õiguste suhe oleks seega pärast laenulepingu ennetähtaegset lõpetamist tarbija kahjuks suhtega 100:0 ning võlausaldaja saaks lisaks oma „100-le“ veel kasutada seadusjärgsest sanktsiooni- ja hüvitamismehhanismist tulenevaid eeliseid.
29. Slovaki õiguse kohaselt ei ole pank kohustatud laenu enne tähtaja lõppu sissenõutavaks kuulutama. Tegemist on ainult panga õigusega. Kui pank jätab laenu enne tähtaja lõppu sissenõutavaks kuulutamata, saab ta nõuda lepingujärgset

intressi kuni lepingus kokku lepitud perioodi lõpuni. Seevastu on peaaegu kindel, et sellisel juhul, kui pank kuulutab laenu enne tähtaja lõppu sissenõutavaks, tähendaks panga seisukohaga nõustumine seda, et laenu sissenõutavaks kuulutamise korral on pank intressi ja viivise arvestamise seisukohalt oluliselt soodsamas olukorras. Mida varem laen enne tähtaja lõppu sissenõutavaks kuulutatakse, seda varem on pangal võimalik intressi kumuleerida. Kui sellise lähenemisega liita tarbija ebasoodne ja sotsiaalselt nõrk positsioon, halvendaks tulemuseks olev mehhanism tarbijate elukvaliteeti.

30. Ei saa eeldada, et raha kulutamise himus rikuks sajad tuhandet tarbijad tarbijakrediidi tagasimaksmise kohustust, kui tagasimaksmise viivitus toob tarbija jaoks kaasa kohtu- ja täitemenetluste, mille tulemusena arestitakse sageli sundtäitmise raames tarbijate vara.
31. Pigem näib, et probleem seisneb esiteks tarbijate ebasoodsas varanduslikus olukorras, millele osutab ka HD juhtum, ja teiseks selles, et krediidiandja on rikkunud kohustust analüüsida tarbija krediitvõimelisust ja kaaluda ametialase hoolsusega laenu andmist tarbija varanduslikust olukorrast lähtuvalt. Sellega seoses oleks pank minimaalset hoolsust rakendades saanud teada, et HD ei ole krediitvõimeline, kuid pank andis laenu ja taotleb kohe kaitset. Tarbijakrediidi direktiivi eesmärk on võtta arvesse tarbija krediitvõimelisust (4).
32. Kohus märgib, et kohtupraktika kohaselt kujutab panga nõue endast samuti vara, ning seaduse alusel lisandub sellisele varale viivis, õigus kahjuhüvitisele ja muud sanktsioonid. Viivituse ja viivise õigusinstrument on tavaliselt seotud rikkumisest tulenevate õigustega, samas kui intress kui raha kasutamise hind on seotud raha **lubatud** kasutamise perioodiga, mis loogiliselt seondub lepingus kokku lepitud perioodiga kuni tagasimakse tähtpäevani.
33. Slovaki õiguse kohaselt on viivis sanktsioon ja lepingujärgne intress on rahaliste vahendite käsutusse andmise hind. Erinevus seisneb siiski asjaolus, et Slovaki õigusnormid ei näe tsiviilseadustikus ette tarbijate ja teiste võlgnike kohustust maksta samal ajal nii lepingujärgset intressi kui ka viivist. Igal võlausaldajal, kelle nõue on rahaline, on tarbija viivituse korral õigus saada seadusega piiritletud viivist. Niisiis ei ole õigust intressile [lk 9], mis on lepingus ette nähtud perioodiks raha käsutusse andmise tasu kuni tagasimakse tähtpäevani. Kuni tagasimakse tähtpäevani on tegemist lepingujärgse olukorraga, mille puhul kohaldub lepingujärgne intress, ent tagasimaksmise viivituse korral tegemist olukorraga, kus rikutakse õigusi ja millega seonduvad õiguste rikkumisest tulenevad tagajärjed, eeskätt sanktsioonid ja kahju hüvitamine.
34. Nagu kohus on juba märkinud, on tsiviilseadustikus ette nähtud ainult üks lepingu liik, mis eeldab hinna maksmist isegi pärast kokkulepitud perioodi möödumist, nimelt vallasasja üürileandmine majandustegevuse raames tsiviilseadustiku § 723 lõike 1 tähenduses, mille kohaselt jääb kokkulepitud perioodi lõppedes hind (üür) kehtima (2).

35. Slovaki õigusnormid: 1) ei näe laenulepingu ennetähtaegse lõpetamise järgselt ette intressi tarbija käsutusse antud raha kasutamise eest, vaid üksnes viivise koos muude sanktsioonide ja kahjuhüvitistega, ning 2) keelavad eeltoodud punktis 1 kirjeldatud olukorra lepingujärgse halvendamise (tsiviilseadustiku § 54 lõige 1).
36. Intressi maksmine pärast tagasimaksmise tähtaja möödumist tekitas kahtlusi, mistõttu kohus otsustas esitada eelotsuse küsimuse [...].

[...] [esimese küsimuse kordamine]

Teine küsimus

37. Üldkohus esitab oma teise küsimuse juhuks, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, see tähendab juhuks, kui liidu õigusega on vastuolus viivitust käsitlevad Slovaki õigusnormid, kui see seondub tarbija lepingulise seisundi halvendamise keeluga.
38. Ei ole mingit kahtlust, et kui tarbija maksab pangale raha õigel ajal tagasi (enne tagasimaksmise tähtaja lõppu), otsib pank loomulikult uut investeringut. Siiski ei tohiks ka olla kahtlust ka selles et uus investering seoses uue tarbijaga ei võimalda tingimata tagada sama t kui eelmise tarbija puhul. **[lk 10]**
39. Järelikult, kui lepingujärgset intressi tuleb maksta lisaks sanktsiooni- ja hüvitamismeetmetele, vastavad need koos sisuliselt kindlasummalisele hüvitisele. Kindlasummalise hüvitise kohaldamine lähtudes eeldusest, et tegelik kahju on väiksem, tekitab põhimõttelisi küsimusi ja ebaselgust ning on vastuolus tarbijate elukvaliteedi parandamise ideega. Seetõttu esitab kohus teise küsimuse.

[...] [teise küsimuse kordamine]

[...] [teave võimaliku edasikaebamise kohta]

[...] [koht, kuupäev]

[...] **Michal Boroň**

koja esimees, ettekandja – kohtunik

[...]

Selgitused ja viited:

1. Slovaki Vabariigi valitsus on varem määranud intressi ülempiiriks ajavahemikuks 20.12.1993–16.3.1995 24%.
(<https://www.najpravo.sk/clanky/vyvoj-sadzieb-urokov-z-omeskania.html?print=1>)

2. Tsiviilseadustiku § 723 lõike 1 kohaselt peab üürnik siis, kui ta tagastab asja pärast lepingus kokku lepitud tähtaja lõppu, tasuma üüri kuni asja tagastamiseni. Kui üürnik hilineb asja tagastamisega, peab ta maksma tasu ka viivitatud aja eest.

Valitsuse määrus 87/1995, ZZ. § 3a lg 3; vt punkt 13.

3. Slovakkias on pooleli ligikaudu 3 500 000 sundtäitemenetlust, vt ka Euroopa Kohtu otsus C-76/10. [lk 11]
4. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ.
5. Näiteks liidetud kohtuasjades C-240/98–C-244/98 on tõdetud, et „direktiiviga loodud kaitsesüsteem põhineb eeldusel, et tarbija on suhtes müüja või teenuste osutajaga nõrgemal läbirääkimispositsioonil ja omab vähem teavet, mistõttu ta nõustub müüja või teenuste osutaja eelnevalt koostatud lepingutingimustega, ilma et tal oleks võimalik mõjutada nende sisu“. Direktiivi artikli 6, mis kohustab liikmesriike ette nägema, et ebaõiglased lepingutingimused ei ole tarbijale siduvad, eesmärki ei oleks võimalik saavutada, kui tarbijad peaksid ise oma nõude alusena tuginema selliste tingimuste ebaõiglusele. Kohtuvaidlustes, mille vaidluse eseme väärtus on tihti väike, võivad advokaaditasud olla suuremad kui asjasse puutuvad huvid, mis võib heidutada tarbijat end ebaõiglase lepingutingimuse vastu kaitsmast. Kuigi on tõsi, et mitmes liikmesriigis võimaldavad menetlusnormid füüsilistel isikutel sellistes vaidlustes isiklikult kohtusse ilmuda, on olemas arvestatav oht, et eelkõige teadmatuse tõttu ei tugine tarbija talle kehtestatud tingimuste ebaõiglusele.“